

6.11.2024

Neuvotteleva virkamies
Harri Sivula

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 179/2024 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Yleistä

Työvoiman maahanmuuttoon liittyvät kysymykset kuuluvat valtioneuvoston sisäisessä työnjaossa työ- ja elinkeinoministeriölle. TEM:n toimialaan sisältyvissä maahanmuuttoasioissa maahanmuuttolainsäädännön kokonaisuuteen, maahantuloon, turvallisuuteen laajassa mielessä, perheenyhdistämiseen ja maastapoistamiseen liittyvät osat kuuluvat kuitenkin sisäministeriön toimialaan. Tämän vuoksi ministeriöiden välinen saumaton yhteistyö lainvalmistelussa on välttämätöntä.

Sisäministeriö toteaa, että esitys on valmisteltu hyvässä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa eikä valmistelun aikana ole ilmennyt erimielisyyksiä. Esitykseen valittuja toteuttamisvaihtoehtoja ja yksittäisiä säännöksiä koskevat ratkaisut eivät sisällä seikkoja, jotka olisivat ongelmallisia EU-lainsäädännön täytäntöönpanon, sisäministeriön toimialaan kuuluvien yksittäisten kysymysten tai ulkomaalaislainsäädännön kokonaisuuden kannalta.

Maahanmuuttovirasto soveltaa ulkomaalaislakia itsenäisesti toimialaansa kuuluvissa kysymyksissä. Sisäministeriö ei voi määrätä, ohjeistaa tai ohjata viraston ratkaisukäytäntöä yleisesti tai yksittäistapauksissa. Ministeriö vastaa lainvalmistelusta, tulosohjauksesta ja laillisuusvalvonnasta, mutta näillä toimilla ei ole vaikutusta viraston ratkaisuihin yksittäisissä asioissa. Lainvalmistelussa ministeriö tekee tiivistä yhteistyötä muiden kumppanien ohella Maahanmuuttoviraston kanssa. Ministeriö voi myös osallistua lain voimaantulon edellyttämiin valmistelutoimiin, mutta eduskunnan säätämän lain voimaantultua virasto toimii itsenäisesti.

Uuden lainsäädännön tullessa voimaan Maahanmuuttovirasto arvioi sen vaikutukset aiempaan soveltamiskäytäntöön, päivittää ohjeistuksensa, kouluttaa henkilöstönsä ja saattaa näin voimaan tarvittavat muutokset. Muuttuneen käytännön laillisuuden yksittäistapauksissa arvioi tarvittaessa muutoksenhakutuomioistuim.

Esityksen sisäministeriön toimialaa koskevat ehdotukset

Sisäministeriön toimialan kannalta merkityksellisiä ovat säännökset, jotka koskevat kolmen tai kuuden kuukauden aikaa, jonka kuluessa oleskeluluvan peruuttamismenettelyä ei voida käynnistää sekä työnantajan velvollisuutta ilmoittaa työsuhteen päättymisestä Maahanmuuttovirastolle.

Oleskeluluvan peruuttaminen työsuhteen päättyttyä on mahdollista jo voimassa olevan lainsäädännön pohjalta. Työnantajalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ilmoittaa työsuhteen päättymisestä Maahanmuuttovirastolle. Tämän vuoksi viraston mahdollisuudet saada tietää työsuhteen päättymisestä ovat

rajalliset. Peruuttamistoimet kohdistuvat satunnaisesti, esimerkiksi yksittäisten työnantajien ilmoittamiin tai valvontatoimien kautta paljastuneisiin tapauksiin.

Työnantajan ilmoittamisvelvollisuus työsuhteen päättymisestä saattaa työntekijät yhdenvertaiseen asemaan tilanteessa, jossa Maahanmuuttovirasto ratkaisee, onko oleskeluluvan peruuttaminen työsuhteen päättymisen vuoksi perusteltua. Ehdotettavien ajanjaksojen pituutta arvioitaessa on huomattava, että määräajat alkavat kulua vasta irtisanomisajan jälkeen. Lisäksi ulkomaalaislain mukaan oleskelu Suomessa on laillista siihen asti, kun maastapoistamispäätös on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi. Hakijan haettua hallinto-oikeudelta muutosta oleskeluluvan peruuttamista koskevaan päätökseen hänellä on oikeus oleskella ja edelleen hakea työtä Suomessa siihen saakka, kun tuomioistuimen päätös tulee täytäntöönpanokelpoiseksi.